

Høvdavirkið er eitt stórt og vælútbyggt virki. Her eru eisini hugnalig rúm, forkunnugir møblar, og arbeidsfólkið hevur høvi at seta seg í nútímans mýkingarstólar

Mynd: Vilmund Jacobsen

Eiríkur brúkar høvdið - men skilir ikki politikk

- Hevði Høvdavirkið havt eina slíka nevnd sum vinnunevnd løgtingsins, so hevði virkið ikki verið til, men hevði langt síðan verið farið á húsagang. Eg eri fegin um, at eg ikki skilji politikk. Gjörði eg tað, hevði eg slett ikki klárað at koyrt hesa fyrirøku, sigur Eiríkur á Húsamørk, stjóri á Høvdavirkinum í Leirvík

Vilmund Jacobsen

Eru Føroyar vorðnar so ríkar, at okkum ikki nýtist at gagnnýta alt tað tilfeingi, sum er í havinum?

Tað er ein spurningur, sum Eiríkur á Húsamørk, stjóri á Høvdavirkinum - Faroe Marine Products - mangan hevur sett sær.

Virkið á Hagaleiti í Leirvík er vorðið rættiliga stórt og hevur eina framleiðsluorku, sum er nógv størri enn tann rávøra, sum virkið í lötuni kann uppríva í Føroyum.

Ein orsøkin til, at henda rávøra - ella "skrambul" frá fiskivinnuni sum onkur vildi sagt - ikki kemur upp á land, er, at ein rúgva av virðismiklum tilfeingi, sum Høvdavirkið kundi keypt og brúkt í sínari framleiðslu, verður tveitt í havið aftur.

Um ánnu eftir vatni

Royndir hava meira enn einaferð verið gjördar at keypa toskarhøvd úr Norðurnoregi, og seinasta royndin var við Høgakletti fyrri páskir í ár.

Meðan skip verður leigað til hesa uppgávu - at flyta toskarhøvd úr Norðurnoregi til Føroya - liggja føroysk skip og føroyskar skipsmanningar og tveita somu rávøru í havið aftur.

Mangur vildi tí sagt, at hetta er at fara yvir um ánnu eftir vatni.

- Ja, á leiðini heim aftur sigldu vit framvið føroyskum skipum, sum lógu og kastaðu toskarhøvd í havið aftur, sigur Eiríkur á Húsamørk, ið sjálvur hevur ilt við at skilja samanhangin, men noyðist at ásanna veruleikan.

Aftur og aftur hevur hann víst á, hvussu stór virðir talan er um, sum føroysk fiskiskipavinna tveitir í havið aftur, og hann hevur eisini víst á, hvat lógin um vinnuligan fiskiskap sigur um

gagnnýtslu av okkara tilfeingi, ogn Føroya fólks.

Í lógini um vinnuligan fiskiskap stendur í grein 2, at "livandi tilfeingið á føroysku landleiðunum og tey rættindi, føroyska heimastýrið við samráðingum hevur rokkið ella eftir altjóða rætti eigur uttan fyrri føroysku landleiðirnar, eru ogn Føroya fólks. Dentur verður lagdur á - í umsitingini av hesi lóg - at varðveita tilfeingið og at troyta og gagnnýta hetta burðardýgt á skilabesta hátt, livfrøðiliga og búskaparlaga, við virðing fyrri sambandinum millum ymisku dýra- og plantustovnarnar í havinum og meingi teirra, til tess at tryggja besta samfelagsbúskaparlaga íkastið frá fiskivinnuni, stöðugar arbeids- og inn-tøkumøguleikar og móguleikar fyrri vinnuligum virksemi um alt landið..."

- Hevði alt, sum fer í havið aftur umborð á føroyskum fiskiskipum, verið virkað á skilabesta hátt, høvdu Føroyar verið eina ella hálva aðru miljard ríkar í útflutningsvirði.

Heldur virðisminking

Eiríkur á Húsamørk hevur ikki minst sett spurnartekin við, hvussu nógv - ella lítið - føroysku verksmiðjuskipini, sum fiska í Barentshavinum, fáa burtur úr sínari kvotu, og hann heldur, at toskakvotan, sum Føroyar fáa í býti við makrel og svartkjaft, saktans kundi givið Føroyum einar 150 miljónir krónur meira í útflutningsvirði.

- Hetta er ein kvota, ið reiðaríini, sum fiska hana, einki gjalda fyrri, tó at Føroyar lata makrel og svartkjaft fyrri hana sum býtisfisk. Tí skuldi í minsta lagi eisini áliggið teimum ein skylda at fáa sum mest burtur úr hesum tilfeingi.

Stjórin hevur víst á, at av eini toskakvotu í Barentshavinum á um-

leið 30.000 tons, fara umleið 2/3 av hesum tilfeingi í havið aftur. Tað er at kalla bara flakið, sum verður selt, meðan restin, sum telur umleið 2/3 av tilfeinginum, verður tveitt í havið aftur.

Hann heldur, at hetta líkist púasta ongum, tá hugsað verður um andan í lógini um vinnuligan fiskiskap.

- Tí vil eg ikki kalla tað eina virðis-øking, sum hesi skip og reiðarí fremja, men heldur eina virðisminking.

Eiríkur á Húsamørk heldur, at hevði betri verið fyriskipað, kundu skip siglt í pendulfarti, sum hann tekur til, upp í Barentshavið og tikið ímóti høvdu og avskurði frá hesum trolarum.

- Tú hevur ikki totala virðið, fyrr enn tú hevur fingið alt, sum tilfeingið kann geva, og eg vil meta, at tað, sum hendir við føroysku skipunum í Barentshavinum, er ein virðisminking á einar 5 krónur fyrri kilo. Hetta eru reiðarí, sum fara út at troyta nøkur lunnindi, sum verða forhandlað við russar og norðmenn, og eg haldi, at tað eigur ein stórri ábyrgd at hvíla á hesum reiðaríum enn tað, sum vit hava sæð hesi árin.

Ivasom vinnunevnd

Fyrr í ár legði ein av andstöðuflokkunum uppskot fyrri løgtingið um í stórri mun at gagnnýta føroyska tilfeingið, soleiðis at meira kann fáast burtur úr til samfelagsbúskapin, samstundis sum hetta eisini kann hava við sær eina arbeidsskapandi effekt.

- Eg varð boðsendur í vinnunevndina at greiða frá okkara sjónarmiðjum, og dúgliga varð nikkað eftir tí, eg segði. Eg var eisini á løgtingi og lurtaði eftir viðgerðini av hesum máli. Men, hóast andstöðuflokkurin, sum legði uppskotið fram, beyð sær at gera broytingar í uppskotinum fyrri at

fáa samgonguna at taka undir við tí, so varð uppskotið kortini felt at samgonguni. Uppskotið snúði seg um eina tillagingartíð, har álagt verður fiski-flotanum - í smáum stigum - at føra alt tilfeingið til lands.

Eiríkur á Húsamørk noyddist at ásanna, at sjálvt vinnunevnd løgtingsins mælti frá at samtykkja uppskotið - uttan tó at koma við nøkrum veruligum grundgevingum fyrri, hví tey ikki vildu taka undir við hesum.

- Eg havi tosað við politikarar um hesi viðurskifti, hvørja ferð tey hava vitjað okkum í Leirvík, og tey hava havt á orði, hvussu fantastiskt tað er, at vit kunnu fáa so nógv burtur úr tí, sum annars fellir frá í framleiðsluni. Men, fyrri mær virkar tað, sum um teinurin úr Leirvík til Havnar er so mikið langur, at politikararnir hava gloymt okkum á Hagaleiti, tá tey aftur sessast á løgtingi.

Stjórin heldur tað vera stórt spell, at tað hesaferð ikki eydnaðist at fáa løgtingið at taka undir við at áleggja eina ávísa skyldu á fiskiskipaflotan um stigvíst at føra alt tilfeingið til lands.

- Tú hevur ikki totala virðið av tilfeinginum, fyrr enn tú hevur fingið alt, sum tilfeingið kann geva, og tilfeingið kann geva nógv meira, enn tað ger í dag, sigur Eiríkur á Húsamørk, stjóri á Høvdavirkinum